

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Державного закладу
«Південноукраїнський
національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Андрій КРАСНОЖОН

«7» листопада 2024 року

ВИСНОВОК

про дисертацію здобувача наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Ван Цзялун з теми «Формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці».

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор Пальшкова Ірина Олександрівна.

Витяг з протоколу № 6

**засідання наукового (фахового) семінару Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
імені К. Д. Ушинського»**

від 24 жовтня 2024 року

На засіданні були присутні: голова наукового (фахового) семінару Т. І. Койчева, доктор педагогічних наук, професор, учений секретар наукового (фахового) семінару, кандидат педагогічних наук, доцент О. А. Галіцан, доктори педагогічних наук, професори І. А. Княжева, В. А. Балакірева, Л. І. Березовська, І. М. Богданова, О. А. Листопад, Т. Ю. Осипова, І. О. Пальшкова, О. В. Попова, А. Ф. Линенко, Н. М. Черненко, О. І. Ордановська, кандидати педагогічних наук, доценти І. О. Бартенєва, О. П. Ноздрова, І. С. Артемьєва, Л. Г. Яновська, А. О. Яновський; запрошена: кандидат педагогічних наук, доцент Ю. А. Шпаляренко.

СЛУХАЛИ: Обговорення дисертації здобувача наукового ступеня Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Ван Цзялун з теми «Формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці».

ВИСТУПИЛИ:

Голова наукового (фахового) семінару, доктор педагогічних наук, професор Т. І. Койчева: пропоную присутнім заслухати доповідь здобувача наукового ступеня Ван Цзялун за матеріалами дослідження і висловити свою думку щодо представленої роботи.

Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол протокол № 6 від 30 червня 2021 року).

Ван Цзялун: У дисертаційному дослідженні розкрито сучасний погляд на начасну проблему педагогічної науки та освітньої практики – формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у площині професійно-педагогічної підготовки в закладі вищої педагогічної освіти.

Мета дослідження полягала в теоретичному обґрунтуванні й експериментальній апробації педагогічних умов і моделі формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

За результатами системного опрацювання міждисциплінарно-наукових, педагогічно-дидактичних та мистецько-освітніх джерел визначено сутність проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва як: особистісно-професійний конструкт, що продукується художньо-педагогічним, мистецьким та дизайнерським світоглядом педагога-художника; інтегрує в собі різноманітні види операцій мислення (когніції, елементи інтелектуальної активності), що зконцентровані на планування, розроблення і реалізацію спеціального проєктного задуму (проєктної ідеї) та дизайнерської концепції; передбачає здатність ухвалювати оптимальні рішення в межах проєктно-творчих задач, добір адекватних матеріалів та способів віддзеркалення та візуалізування, конструювання та реалізації, планування та прогнозування проєкт-ескізу (дизайн-проєкту) в професійній художньо-педагогічній діяльності з урахуванням специфікантив проєктної ситуації, засобів художньо-естетичної виразності та потенціалу технічної естетики.

Структуру проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва репрезентовано гносеологічно-настановним, технологічно-фаховим та світоглядно-інтеграційним компонентом.

Гносеологічно-настановний компонент проєктно-дизайнерської культури вчителя образотворчого мистецтва маркує аксіологічний вимір педагога-художника, його інтенції на збагачення художньо-педагогічної діяльності елементами проєктної діяльності дизайнерського спрямування на засадах системної обізнаності із мануалом, арсеналом і функціоналом проєктної діяльності в координатах технічної естетики та педагогіки; віддзеркалює світоглядне ставлення педагога до проєктно-дизайнерської діяльності в межах образотворчої дидактики.

Технологічно-фаховий компонент проєктно-дизайнерської культури вчителя образотворчого мистецтва репрезентує компетентнісно-базований профіль підготовленості до проєктної діяльності дизайнерського спрямування в межах художньо-педагогічної освіти; віддзеркалює інструментально-реалізаційно-практичні та операційно-інструментальні

ресурси вчителя, що вможливають збагачення образотворчої дидактики потенціалом технічної естетики, дизайнування та проектування.

Світоглядно-інтеграційний компонент проектно-дизайнерської культури вчителя образотворчого мистецтва маркує світоглядний устрій естетичної, художньо-педагогічної, мистецької свідомості педагога-художника, його позитивне ставлення на рівні переконань до збагачення художньо-педагогічної освіти потенціалом проектної діяльності дизайнерського спрямування.

Визначено критерії та показники сформованості проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва: аксіологічно-мотиваційний критерій з показниками: сформованість мистецького тезаурусу; обізнаність із феноменологією, типологією та функціоналом проектної діяльності дизайнерського спрямування; наявність пізнавального інтересу до проектної діяльності дизайнерського спрямування; компетентісно-професійний критерій з показниками: сформованість дизайнерської компетентності; сформованість проектної компетентності; сформованість мистецької компетентності; індивідуально-визначальний критерій з показниками: сформованість проектно-образного професійного мислення; сформованість художнього світогляду; прагнення до саморозвитку та самодетермінації в проектній діяльності дизайнерського спрямування.

Відповідно до критеріїв та показників сформованості проектно-дизайнерської культури схарактеризовано рівні сформованості досліджуваного конструкту: самореалізаційно-варіативний, опціонально-репродуктивний, базово-інваріантний.

Визначено й науково обґрунтовано педагогічні умови формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва: поглиблення знань майбутніх учителів образотворчого мистецтва про феноменологію проектно-дизайнерської культури шляхом наповнення змісту спеціальних дисциплін інформацією по сутність та типологію проектів дизайнерського спрямування; розширення досвіду проектної діяльності дизайнерського спрямування майбутніх педагогів-художників; орієнтація теорії і практики підготовки майбутніх педагогів-художників на концептуалізацію світоглядної настанови на проектну діяльність дизайнерського спрямування в художньо-педагогічній освіті

Науково обґрунтовано модель формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Розроблено методику формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці.

Методику формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва визначено як систему поетапних цілеспрямованих дій із трансформації площини традиційного (нормативно-типового) алгоритму конструювання освітнього процесу в педагогічному університеті з метою увведення спеціального контенту, що увиразнює лексикон, прагматикон та аксіологію проектно-дизайнерської культури педагога-художника.

Інформаційно-інтерпретувальний етап методики формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва був покликаний зафіксувати теоретично-методологічну обізнаність майбутніх учителів із реалізаційними параметрами проєктної діяльності дизайнерського спрямування.

Провідна мета етапу: подолання фрагментарності знань майбутніх педагогів-художників про сутнісні ознаки та естетичний потенціал проєктно-дизайнерських практик в площині образотворчої дидактики; фундаменталізація знань майбутніх педагогів-художників про лексикон, типологію, феноменологію проєктної діяльності дизайнерського спрямування, методологію конструювання дизайн-проєктів; активізування пізнавального інтересу майбутніх учителів образотворчого мистецтва на збагачення площини художньо-педагогічної діяльності варіативами дизайн-проєктування.

Провідними формами роботи на цьому етапі виступили: цикл бінарних лекцій-презентацій «Проєктна діяльність дизайнерського спрямування у роботі вчителя образотворчого мистецтва» (лекції: «Методологія дизайн-проєктування», «Дизайн-продукт як результат проєктної діяльності дизайнерського спрямування», «Ергономіка в дизайн-практиках», «Методика дизайн-проєктування»); термінологічні «хвилинки» із активним збагаченням і розширенням інформаційно-знаннєвого «банку» студентів; складання термінологічних тезаурусів «Ергономіка в дизайні», «Композиція в дизайні», опорних схем «Форма», «Графіка», «Композиція», «Візуалізація», «Макетування», «Моделювання», «Ескіз», «Аксіонометрія», «Ортогональна проєкція», «Перспектива»; складання концептуальних карт «Проєктна діяльність вчителя та дизайнера: спільне та відмінне», «Проєктно-графічне моделювання в дизайні»; аналіз спеціальної (фахової) літератури з дизайн-проєктування тощо.

Практично-реалізувальний етап методики формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва покликаний сформувати в майбутніх педагогів-художників первинний досвід ефективного застосування елементів проєктної діяльності дизайнерського спрямування в художньо-педагогічній дидактиці.

Провідна мета етапу: організація самостійної продуктивної діяльності студентів, що спрямована на апробацію дизайнерських, проєктних та художньо-творчих умінь; увиразнення проєктно-дизайнерського контенту в системі художньо-педагогічної освіти майбутніх педагогів-художників.

Провідними формами роботи на цьому етапі виступили: інтерактивні вправи та проєктні завдання: «Художньо-графічні вміння: фундамент дизайн-практики», «Сучасне візуальне мистецтво в соціокультурному просторі: інновації та традиції»; «Жива арт-галерея», «Фотомистецтво та дизайн», «Дизайн реклами», «Інсайт», «Піктографічне письмо-код нації та часу», «Інфраструктура тіні», «3d-графіка», «WEB-графіка», «Боді-арт», «Сучасне фотомистецтво: мистецтво реалізму чи арт-практика»; семінар-практикум «Комп'ютерна графіка в дизайн-проєктуванні»; семінар-проєкти

«Шрифти у дизайн-графіці та дизайн-проектуванні» та «Піктографічне письмо-код нації та часу»; творчі проекти дизайнерського спрямування: «Recycling -Upcycling - Freecycle в дизайні», «Зелений дизайн та екологія», «Ребрендинг в дизайні», «Кастомайзінг в дизайні», «Даунсайклінг в дизайні», «Reduce-Reuse-Recycle: девіз сучасного дизайну», «Екологічні матеріали в дизайні та мистецтві», «Техніки живопису в дизайні», «Техніки декорування в дизайні», «Логотип у дизайні», «Дизайн стендової реклами».

Акмеологічно-творчий етап методики формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва покликаний концептуалізувати світоглядну настанову на рівні переконань на значущість проектно-дизайнерської культури в становленні педагога-художника.

Провідна мета етапу: формування стійкої професійно-педагогічної позиції майбутнього педагога-художника щодо потенціалу впровадження проектно-дизайнерської діяльності в систему художньо-педагогічної дидактики.

Засоби формування проектно-дизайнерської культури на етапі: створення дискусійних майданчиків для рефлексійного опрацювання студентами концептів «проектна культура», «дизайнерська культура», «проектно-дизайнерська культура вчителя образотворчого мистецтва»; рефлексивні есе; аналіз творчого досвіду фахівців з дизайну.

Експериментальним шляхом перевірено та доведено ефективність і продуктивність визначених педагогічних умов, моделі і методики формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Констатувальний зріз зафіксував на самореалізаційно-варіативному рівні – 14,38% респондентів, на опціонально-репродуктивному – 29,19%, на базово-інваріантному – 56,43% всіх студентів експериментальної групи; відповідно у студентів контрольної групи: на самореалізаційно-варіативному рівні – 14,89%, на опціонально-репродуктивному – 28,85%, на базово-інваріантному – 56,26% всіх майбутніх учителів. Після впровадження моделі та методики формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва зафіксовано принципово інший результат: на самореалізаційно-варіативному рівні опинилось 21,57% респондентів ЕГ, порівняно з 19,86% КГ. Щодо опціонально-репродуктивного рівня сформованості проектно-дизайнерської культури, то показники розподілилися наступним чином: 52,50% студентів ЕГ та 35,70% КГ відповідно. Водночас на базово-інваріантному рівні залишилось 25,93% студентів ЕГ та 44,44% КГ.

Аналіз експериментальних даних у співставленні та за допомогою опрацювання методами математичної статистики доводить ефективність впровадження моделі, методики та педагогічних умов формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Дякую за увагу!

Після доповіді було поставлені запитання.

Доктор педагогічних наук, професор Л. І. Березовська: Шановний Ван Цзялун, розкажіть більше про категорію «проектна діяльність дизайнерського спрямування».

Ван Цзялун: Дякую. Своєрідність проектної діяльності дизайнерського спрямування вбачаємо в відтворенні фахівцем об'єктів дизайну, що синтезують практично-утилітарні та художньо-естетичні константи, інтегрують дихотомію користі/краси. Завдяки залученню майбутніх педагогів-художників до проектної діяльності дизайнерського спрямування відбувається формування та фундаменталізація вмінь здійснювати проектну роботу зі стилеутворення, формуються навички: планування, конструювання та реалізації проектів з застосуванням графічних концептів і способів їхньої варіативного відтворення; формоутворення знаково-символьних систем, мультिवаріантних алгоритмів композицій, стильових систем, піктографічних зображень і методів інформаційно-комунікаційної взаємодії, розв'язанні творчих завдань за принципами архітекtonіки, композиції, конструктивності.

Доктор педагогічних наук, професор О. А. Листопад: Ван Цзялун, у мене запитання, пов'язане із попереднім. Специфікуйте особливості художньо-проектної діяльності вчителя образотворчого мистецтва.

Ван Цзялун: Дякую. Художньо-проектна діяльність є творчим процесом, що уналежнює низку послідовних етапів, з-поміж яких виокремлюються дві суттєво відмінні фази: формування проектної ідеї, так звана «ідеальна» трансформація об'єктів та матеріалізація «ідеальних» побудов у знаковому матеріалі проекту. У менш широкому значенні художньо-проектна діяльність направлена на організацію естетично-виразного та художньо-гармонійного предметно-просторового середовища.

Доктор педагогічних наук, професор А. Ф. Линенко: Ван Цзялун, мотивуйте обрання педагогічної умови формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва «поглиблення знань майбутніх учителів образотворчого мистецтва про феноменологію проектно-дизайнерської культури шляхом наповнення змісту спеціальних дисциплін інформацією по сутність та типологію проектів дизайнерського спрямування».

Ван Цзялун: Дякую. На нашу думку, створити знанневий «фонд» майбутніх педагогів-художників зі специфічною професійно-значущою інформацією про своєрідність використання потенціалу проектної діяльності дизайнерського спрямування в системі художньо-педагогічної дидактики в межах традиційного навчання неможливо. Отже, слід ввести в систему навчання майбутніх педагогів-художників додатковий навчальний етап – лекції, лекції-презентації, систему інформаційно-довідникового ознайомлення, що підпорядковується єдиному інтеграційному змісту.

Доктор педагогічних наук, професор Н. М. Черненко: Шановний Ван Цзялун, конкретизуйте мету впровадження педагогічної умови «розширення досвіду проектної діяльності дизайнерського спрямування майбутніх педагогів-художників».

Ван Цзялун: Дякую. Друга педагогічна умова формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва має на меті увиразнити праксеологію проєктної діяльності дизайнерського спрямування та розкриття її потенціалу в системі художньо-педагогічної творчості. Практиологія та конативно-варіативне включення майбутніх педагогів-художників у безпосереднє оволодіння навичками проєктної діяльності продукує їх самостійність та активність.

Кандидат педагогічних наук, доцент Л. Г. Яновська: Шановний Ван Цзялун, як ви розумієте категорію «методологічні підходи» в контексті вашого дослідження?

Ван Цзялун: Дякую. Ми розуміємо методологічні підходи до формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва як інтеграційний філософський феномен міжнаукового характеру, що відтворює фундаментальний «каркас» його феноменологічних, технологічних та сенсоутворювальних контекстів проблеми; вможливує конструювання концепції, що розширює наукові уявлення про проєктно-дизайнерську культуру педагога-художника, модель та методика її формування.

Кандидат педагогічних наук, доцент О. П. Ноздрова: Ван Цзялун, схарактеризуйте самореалізаційно-варіативний рівень сформованості проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Ван Цзялун: Дякую. Самореалізаційно-варіативний рівень сформованості був властивий майбутнім педагога-художникам, які вільно орієнтуються в термінології проєктування, послуговуються широким понятійним апаратом у галузі дизайну, застосовують професійну лексику на належному рівні розуміння сутності тих чи тих дефініцій проєктної діяльності дизайнерського спрямування. Майбутні вчителі обізнані із типологією проєктів, феноменологією проєктної діяльності, здатні класифікувати різновиди проєктної діяльності у розрізі дизайну. Здобувачам освіти притаманний активний пізнавальний інтерес до проблематики дизайн-проєктування у художньо-образотворчій діяльності. Майбутні педагоги-художники демонструють стійкі та системні дизайнерські, проєктні та мистецько-естетичні вміння, активізовані свідомим їх використанням в художньо-образотворчій та педагогічній діяльності. Системні вміння майбутніх педагогів доповнюються розвиненим проєктно-образним мисленням, що в синтезі продукує сформований художньо-естетичний світогляд та прагнення до самореалізації та самодетермінації в проєктній діяльності дизайнерського спрямування.

Доктор педагогічних наук, професор О. В. Попова: Ван Цзялун, якими принципами ви керувались, розробляючи модель формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва?

Ван Цзялун: Дякую. У ході розроблення моделі формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва було

враховано найпоширеніші в педагогіці вимоги щодо конструювання моделей, як-от: виразність (конструкційна, графічно-зображальна, символічно-знакова); чіткість та визначеність (чітке й послідовне виокремлення певних її компонентів); об'єктивність та неупередженість (автономність здійснення педагогічного експерименту від особистих вражень, суб'єктивних уподобань експериментатора-дослідника), а також принцип направленості навчання на повноцінну реалізацію мети, принцип цілісності/системності та логічності/послідовності, принцип індивідуалізації та диференціації професійно-педагогічної підготовки.

В обговоренні взяли участь:

Науковий керівник, доктор педагогічних наук, професор І. О. Пальшкова: За роки навчання в аспірантурі Ван Цзялун виявив самостійність, принциповість, наполегливість в обстоюванні наукових положень і власних умовисновків щодо ролі проєктної діяльності дизайнерського спрямування у роботі педагога-художника. Дисертант розпочав свою роботу над дисертацією, намагаючись урахувати свій власний дизайнерський та художньо-педагогічний досвід, проаналізував освітньо-професійну програму підготовки майбутніх учителів за спеціальностями 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво).

Ван Цзялун активно і самостійно аналізував науковий фонд з обраної проблематики, розробляв модель та методіку формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Наукові розроблення та авторські напрацювання дисертанта здобули схвальної оцінки на численних міжнародних конференціях, ним опубліковано чотири наукові статті у фахових виданнях категорії Б України з педагогіки.

Я впевнена в тому, що дисертаційне дослідження Ван Цзялун «Формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці» вирізняється науковою новизною та практичною значущістю та може бути рекомендоване до захисту в спеціалізованій раді за спеціальністю 015 Професійна освіта.

Рецензент, кандидат педагогічних наук, доцент О. А. Галіцан: Дисертаційне дослідження Ван Цзялун розв'язує низку суперечностей сучасної педагогічної науки та освітньої практики між: складним поліфункційним значенням та багатовимірною складністю проєктно-дизайнерської культури як професійного й особистісного феномену, та відсутністю універсальної теорії щодо його формування в майбутніх учителів образотворчого мистецтва; ступенем усвідомлення майбутніми педагогами-художниками потенціалу збагачення системи художньо-педагогічної діяльності проєктно-дизайнерськими практиками та неналежним рівнем спеціальної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до проєктної діяльності дизайнерського спрямування; наявними професійно-значимими вимогами до професіоналізму педагога-музиканта та попитом на здійснення ним проєктно-дизайнерської діяльності та недостатньою їх сформованістю проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Розв'язання окреслених суперечностей відбулося відповідно до наукової теми кафедри педагогіки «Проектування професійного становлення майбутніх фахівців в умовах університетської освіти» (№ 0120U002014), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Наукова новизна одержаних результатів не викликає сумніву, тому що дійсно вперше: визначено концептуальну сутність феномена «проектно-дизайнерська культура майбутніх учителів образотворчого мистецтва»; розкрито структурні компоненти проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в єдності гносеологічно-настановного, технологічно-фахового, світоглядно-інтеграційного компонентів; визначено та науково обґрунтовано педагогічні умови формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва (поглиблення знань майбутніх учителів образотворчого мистецтва про феноменологію проектно-дизайнерської культури шляхом наповнення змісту спеціальних дисциплін інформацією по сутності та типологію проектів дизайнерського спрямування; розширення досвіду проектної діяльності дизайнерського спрямування майбутніх педагогів-художників; орієнтація теорії і практики підготовки майбутніх педагогів-художників на концептуалізацію світоглядної настанови на проектну діяльність дизайнерського спрямування в художньо-педагогічній освіті); науково обґрунтовано й розроблено модель формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва, що репрезентовано такими блоками (концептуально-цілевизначальний, змістово-орієнтувальний, результативно-відображальний); визначено систему критеріїв та показників сформованості проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва: аксіологічно-мотиваційний критерій з показниками: сформованість мистецького тезаурусу; обізнаність із феноменологією, типологією та функціоналом проектної діяльності дизайнерського спрямування; наявність пізнавального інтересу до проектної діяльності дизайнерського спрямування; компетентісно-професійний критерій з показниками: сформованість дизайнерської компетентності; сформованість проектної компетентності; сформованість мистецької компетентності; індивідуально-визначальний критерій з показниками: сформованість проектно-образного професійного мислення; сформованість художнього світогляду; прагнення до саморозвитку та самодетермінації в проектній діяльності дизайнерського спрямування; відповідно до критеріїв та показників сформованості проектно-дизайнерської культури схарактеризовано рівні сформованості досліджуваного конструкту: самореалізаційно-варіативний, опціонально-репродуктивний, базово-інваріантний; уточнено зміст поняття «проектна діяльність дизайнерського спрямування».

Аналіз змісту дисертації та публікацій Ван Цзялун є підставою для висновку про наукову обґрунтованість і достовірність одержаних результатів.

Викладений у вступі науковий апарат дослідження дає змогу чітко простежити авторське бачення способів розв'язання порушеної проблеми, зрозуміти логіку й алгоритм виконання поставлених завдань та усвідомити сутність і наукову значущість одержаних результатів.

Ретельно вивчена дисертантом джерельна база (301 найменування, з них 20 іноземними мовами) дала змогу поглибити дослідження обраної проблеми. Успішному виконанню завдань наукового пошуку також сприяло коректне використання комплексу теоретичних, емпіричних і статистичних методів, що забезпечило вірогідність отриманих результатів та засвідчило ефективність проведеного дослідження.

Логіка викладу теоретичного й дослідно-експериментального матеріалу відповідає темі дисертації, зокрема об'єкту, предмету, меті і завданням, що забезпечує цілісність роботи.

Оцінюючи загалом позитивно роботу висловимо низку зауважень і побажань.

1. В анотації до роботи слід ширше подати всі визначення, що стосуються концептуального значення методології дослідження.
2. Надаючи визначення феномену «проектно-дизайнерська культура» номінацію «студент» слід замінити на «здобувач освіти».
3. До наукової новизни роботи слід додати й те, що автор визначив і методологічні підходи до формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва.
4. Рукопис роботи не позбавлений орфографічних, пунктуаційних та стилістичних огріхів.

Загальний висновок. Враховуючи беззаперечну актуальність, наукову новизну, системність і завершеність, самостійність, доказовість і вірогідність висновків і концептуальну цілісність дисертації Ван Цзялун з теми «Формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці», стверджуємо, що вона є самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке виконано за актуальною темою з використанням оптимальних методів наукового пошуку. Дисертація містить науково обґрунтовані результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, достатньо повно оприлюднені в наукових працях та свідчать про персональний внесок здобувача в науку і практику підготовки майбутніх учителів мистецького профілю. Робота відповідає напрямку спеціальності 015 Професійна освіта та всім вимогам МОН України, а автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з відповідної спеціальності.

Рецензент, кандидат педагогічних наук **Ю. А. Шпаляренко:** Актуальність започаткового Ван Цзялун дослідження зумовлена тим, що на сучасному етапі розвитку системи вищої мистецької освіти підготовка майбутніх педагогів-художників має відповідати викликам часу – вирізнятись інтеграційним та біпрофесійним характером, ураховувати освітні та мистецькі інновації. Ван Цзялун правомірно наголошує на тому, що назване субстанціоналізується концептом «культура». Підтримує думку Ван

Цзялун про те, що культура маркує генезу смислової архітектоніки естетично-художньої свідомості вчителя образотворчого мистецтва в розрізі художньо-педагогічної дидактики. Проте, сучасний вчитель образотворчого мистецтва почасти звертається до потенціалу дизайнерських практик, адже яскраво виражене споріднення суто «мистецького» та «технічно-естетичного» профілю надає можливість інтегрувати потенціал проектно-дизайнерської та образотворчої діяльності. Базова підготовка фахівців, залучених до проектно-дизайнерського спрямування дуже часто має ґрунтом саме мистецько-художню.

Зважаючи на це, актуальність проблеми, що досліджується не викликає сумнівів.

Наукове дослідження виконано на належному методологічному рівні. Текст анотації відображає зміст дисертації та висвітлює її суттєві аспекти, основні положення і висновки. Рівень апробації результатів дослідження є достатнім і підтверджується активною участю дисертанта у науково-практичних конференціях різного рівня.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечуються логічною структурою роботи. Дисертація складається з анотації, вступу, двох розділів, висновків до кожного із них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Чіткість, логіка і послідовність викладу тексту праці відповідає успішному виконанню поставлених завдань.

Здобувши сукупність емпіричних даних педагогічного експерименту, дисертантка представила аналітичні матеріали, які дійсно засвідчують ефективність дослідно-експериментальної роботи з формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці.

Наукові здобутки Ван Цзялун акумулюються у висновках, обґрунтованість яких не викликає сумнівів з огляду на обсяг та змістову наповненість проведеної дослідницької роботи, що характеризується як теоретичною, так і практичною значущістю.

Отримані результати дослідження викладені в доступній формі, робота логічно побудована, аргументування основних положень і висновків є достатнім.

Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення здобутих результатів, вважаємо за необхідне висловити окремі міркування, що виникли в процесі аналізу змісту тексту дисертації та вимагають окремих уточнень і пояснень.

1. В гіпотезі дослідження слід акцентувати на тому, що паралельно із упровадженням педагогічних умов ураховуються особистісно-зорієнтований, аксіологічний та культурологічний підходи.
2. В малюнку моделі один із блоків названо «реалізація методики», а за змістом відбувається «реалізація педагогічних умов»?
3. В межах діагностувального етапу експерименту дисертантом здійснено ґрунтовну, детальну, глибоку роботу з опрацювання експериментальних

даних. Використано низку методів математичної статистики для підтвердження вірогідності отриманих результатів. Бажано проілюструвати динаміку за контрольною та експериментальною групою у вигляді діаграм або схем.

4. Текст роботи містить нечисленні недоліки оформлення, технічні огріхи та поодинокі орфографічні та стилістичні помилки.

Загальний висновок. Проте висловлені зауваження і побажання жодним чином не применшують цінності рецензованого дослідження, яке цілком відповідає чинним вимогам. За умов виправлення зазначених недоліків вважаємо за доцільне рекомендувати дисертацію Ван Цзялун «Формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці» до розгляду в спеціалізованій ученій раді зі спеціальності 015 Професійна освіта.

Рецензент, доктор педагогічних наук, професор **В. А. Балакірева:** Актуальність рецензованого дослідження детермінується тим, що базова підготовка фахівців, залучених до проектної діяльності дизайнерського спрямування дуже часто має ґрунтом саме мистецько-художню. Водночас, складне інтегрування різних (хоч і споріднених за концептуальним значенням) видів творчої діяльності – образотворчої та дизайнерської – спричинює утруднення у реалізації власного потенціалу фахівцем.

Отже, своєчасність рецензованого дослідження не викликає сумнівів.

Беззаперечною є практична значущість роботи. Розроблено методику формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці (інформаційно-інтерпретувальний етап, практично-реалізувальний етап, акмеологічно-творчий етап); розроблено цикл бінарних лекцій-презентацій «Проектна діяльність дизайнерського спрямування у роботі вчителя образотворчого мистецтва» (лекції: «Методологія дизайн-проектування», «Дизайн-продукт як результат проектної діяльності дизайнерського спрямування», «Ергономіка в дизайн-практиках», «Методика дизайн-проектування»). Результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі закладів вищої освіти для формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва, укладанні підручників, навчальних посібників і методичних рекомендацій для майбутніх учителів образотворчого мистецтва і викладачів, написання здобувачами освіти курсових і магістерських робіт, підготовки тез доповідей і наукових статей, у системі неперервної післядипломної освіти вчителів образотворчого мистецтва.

Наукові положення, що містяться в дисертаційному дослідженні, є аргументованими і достатньо обґрунтованими у змісті дисертації, висновках. Дисертант на достатньому науковому рівні обґрунтував вибір теми, її актуальність, визначив мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, аргументувала використання обраних методів дослідження. Автором сформована якісна джерельна база, що слугує беззаперечним аргументом інформативності, доказовості одержаних результатів дослідження.

Ознайомлення з текстом дисертації та змістом наукових публікацій Ван Цзялун свідчить про наукову обґрунтованість і достовірність результатів дослідження. Дисертант на достатньому рівні володіє методологією наукового пошуку, що сприяє ефективному досягненню мети дослідження та вирішенню його завдань.

Відзначу лаконічний науковий стиль викладу матеріалу, виваженість умовисновків, рефлексійність в оцінюванні наукових положень, вдале стилістичне оформлення тексту.

Високо і позитивно оцінюючи наукове і практичне значення представленого дисертаційного дослідження, вважаємо за доцільне вказати на деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. У теоретичному розділі дослідження слід зацентувати увагу на терміносполученні «професійна підготовка», адже в темі дисертації йдеться саме про неї.

2. Сторінки першого розділу дисертації містять ґрунтовний аналіз етапів становлення дизайн-освіти в Україні. Чому ця інформація не знайшла відображення у науковій новизні роботи?

3. У підрозділі 1.3 дисертації деталізовано подано принципи, за якими впроваджено педагогічні умови формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Їх слід було внести до малюнку моделі.

4. Рукопис дисертаційного дослідження не позбавлений технічних, орфографічних, стилістичних огріхів.

Всі наведені зауваження ніяк не впливають на позитивну оцінку дисертації, вони носять рекомендаційний характер, не знижують наукової цінності рецензованого дослідження.

Загальний висновок. Попри висловлені зауваження і пропозиції, вважаємо, що дисертація Ван Цзялун є актуальним, самостійним і завершеним науковим дослідженням, яке відповідає чинним вимогам, що ставляться до дисертацій рівня доктора філософії, має наукову новизну і практичну значущість та може бути рекомендована до подання в разову спеціалізовану вчену раду на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта.

Доктор педагогічних наук, професор І. О. Княжева: В освітньому процесі закладів загальної середньої освіти найчастіше використовуються технології проєктування, що передбачають розв'язання учнями конкретної навчальної проблеми, що корелює, з одного боку, із застосуванням різних методів, форм та засобів навчання, а з іншого боку – інтегруються знання, уміння з різних галузей науки, техніки, мистецтва і творчості. Мені імпонує те, яким чином Ван Цзялун трансформував теорію проєктування до реалій художньо-педагогічної діяльності та сформулював сутність проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Отже вважаю, що робота є значущою та актуальною, відповідає усім вимогам та у подальшому може бути рекомендованою до захисту в спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 015 Професійна освіта.

Доктор педагогічних наук, професор Т. Ю. Осипова: Підготовка учителів образотворчого мистецтва передбачає системне опанування майбутніми педагогами-художниками фундаментальних знань із мистецької галузі; оволодіння методологією функційно-технологічних та проектних процесів; засвоєння системної інформації щодо характеристик конструкцій і матеріалів; з'ясування функційної ролі форми, пластики, кольору, перспективи, світла, параметрів, фактури в просторі в розрізі образотворчого мистецтва; вивчення технології формування системного цілого з окремих елементів. Я підтримую думку Ван Цзялун про те, що професійній підготовці педагогів-художників бракує саме проектно-дизайнерського ґрунту.

Як гарант спеціальності 015 Професійна освіта можу стверджувати, що робота є своєчасною, відповідає усім вимогам та у подальшому може бути рекомендованою до захисту в спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 015 Професійна освіта.

Доктор педагогічних наук, професор І. М. Богданова: Я цілком згодна із Ван Цзялуном на його науковим керівником Іриною Пальшковою в тому, що дизайнерська діяльність педагога-художника є алгоритмом організації предметно-просторового середовища на ґрунті «технічної естетики» та художньо-творчої, проектної конструктивної креативності; забезпечується направленістю на креативне розв'язання професійних задач (художнє та естетичне оформлення, проектування, проектна алгоритмізація, конструювання, естетизація); ґрунтується на креативності та творчому потенціалі педагога-художника, його свідомого прагнення на рівні переконань на самоактуалізацію себе як суб'єкта естетично-мистецького впливу та носієм-провідником загальнокультурних та націєтворчих світоглядних орієнтацій. Отже, сучасний педагог-художник має постійно саморозвиватись та самоактуалізовуватись, отже розширювати власний професійний профіль, в йому допоможе саме проектна діяльність дизайнерського спрямування.

Я підтримую роботу і рекомендую її до захисту в спеціалізовану вчену раду за спеціальністю 015 Професійна освіта.

Голова наукового (фахового) семінару, доктор педагогічних наук, професор Т. І. Койчева: Сучасного вчителя образотворчого мистецтва характеризують належний рівень фахової живописної підготовки, розвинені художньо-творча та художньо-педагогічна компетентність; фундаментальні знання з методики формування художнього образу в учнів; сформованість практичних умінь і навичок зі відтворення художнього образу в живописі; розвинена здатність моделювати художні образи у живописній формі; наявність умінь репрезентувати художній образ у колірній і фігуративній композиції живописного зображення; уміння та навички прояву, логічного аргументування, пояснення характерних дескрипторів. Разом із цим, сучасне образотворче мистецтво має бути модернізоване зокрема і дизайнерськими практиками.

Я раджу Ван Цзялун прислухатись до рецензентів, розширити гіпотезу та наукову новизну дослідження, в анотації ширше розкрити методологію

дослідження.

Попри зауваження, я підтримую роботу і рекомендую її до розгляду і захисту в спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 015 Професійна освіта.

Учений секретар наукового семінару, кандидат педагогічних наук, доцент О. А. Галіцян представила відомості щодо апробації основних положень дисертації, повноти опублікованих наукових результатів Ван Цзялун та проєкт рішення висновку.

Відомості про повноту надрукованих наукових результатів автора Статті у наукових фахових виданнях України

1. **Ван Цзялун.** Проєктно-дизайнерська культура у площині професійної діяльності вчителів образотворчого мистецтва. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск №2. 2024. С.51-57.
<https://doi.org/10.24195/2617-6688-2024-2-7>
https://drive.google.com/file/d/1NfsyfZWklnHrBGUT38IurLm_pbVFucr1/view
2. **Ван Цзялун.** Педагогічні умови формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск №3. 2024. С.28-33.
<https://doi.org/10.24195/2617-6688-2024-3-3>
https://drive.google.com/file/d/1UbcuQF_QbXowRLc93D8rKFMBZImhOTaj/view
3. **Ван Цзялун.** Критерії та показники сформованості проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Перспективи та інновації науки*. № 11(45) (2024) : Серія «Педагогіка». С. 198-207.
[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11\(45\)-198-206](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11(45)-198-206)
<http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/16619>
4. Пальшкова І., **Ван Цзялун.** Специфіка впровадження експериментальної моделі формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва. *Вісник науки та освіти*. № 11(29) (2024) : Серія «Педагогіка». С. 1456-1467.
[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11\(29\)-1456-1467](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-11(29)-1456-1467)
<http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/17323>

Праці апробаційного характеру

5. **Ван Цзялун.** Своєрідність підготовки майбутніх учителів мистецтва до застосування проєктних технологій. Матеріали X Міжнародної конференції (Одеса 18-19 жовтня 2024 р.) «Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства». Т.1. – Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2024. С. 66-68.
<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/20645>
6. **Ван Цзялун.** Специфіканти підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва до проєктної діяльності дизайнерського спрямування. Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «*Cultural and artistic*

processes in the context of the European scientific space», 26-29 листопада 2024 р., Валенсія, Іспанія. С.218-221.

<https://isg-konf.com/uk/cultural-and-artistic-processes-in-the-context-of-the-european-scientific-space/>

7. **Ван Цзялун.** Роль проєктної культури у становленні сучасного дизайнера. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інновації у проєктуванні професійного становлення фахівців в університетському просторі» (Одеса, 20-22 травня 2024 року). Університет Ушинського, 2024. С.176-179.

ВИСНОВОК

1. Уважати, що дисертація Ван Цзялун з теми «Формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, є завершеним самостійним дослідженням з актуальної проблеми, відповідає вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта.

1.1 Уважати, що дисертаційне дослідження містить наукову новизну. Вперше визначено концептуальну сутність феномена «проєктно-дизайнерська культура майбутніх учителів образотворчого мистецтва»; розкрито структурні компоненти проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в єдності гносеологічно-настановного, технологічно-фахового, світоглядно-інтеграційного компонентів; визначено та науково обґрунтовано педагогічні умови формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва (поглиблення знань майбутніх учителів образотворчого мистецтва про феноменологію проєктно-дизайнерської культури шляхом наповнення змісту спеціальних дисциплін інформацією по сутності та типологію проєктів дизайнерського спрямування; розширення досвіду проєктної діяльності дизайнерського спрямування майбутніх педагогів-художників; орієнтація теорії і практики підготовки майбутніх педагогів-художників на концептуалізацію світоглядної настанови на проєктну діяльність дизайнерського спрямування в художньо-педагогічній освіті); науково обґрунтовано й розроблено модель формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва, що репрезентовано такими блоками (концептуально-цілевизначальний, змістово-орієнтувальний, результативно-відображальний); визначено систему критеріїв та показників сформованості проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва: аксіологічно-мотиваційний критерій з показниками: сформованість мистецького тезаурусу; обізнаність із феноменологією, типологією та функціоналом проєктної діяльності дизайнерського спрямування; наявність пізнавального інтересу до проєктної діяльності дизайнерського спрямування; компетентісно-професійний

критерій з показниками: сформованість дизайнерської компетентності; сформованість проєктної компетентності; сформованість мистецької компетентності; індивідуально-визначальний критерій з показниками: сформованість проєктно-образного професійного мислення; сформованість художнього світогляду; прагнення до саморозвитку та самодетермінації в проєктній діяльності дизайнерського спрямування; відповідно до критеріїв та показників сформованості проєктно-дизайнерської культури схарактеризовано рівні сформованості досліджуваного конструкту: самореалізаційно-варіативний, опціонально-репродуктивний, базово-інваріантний; уточнено зміст поняття «проєктна діяльність дизайнерського спрямування».

1.2. Уважати, що дисертаційне дослідження має практичну значущість. Розроблено методику формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці (інформаційно-інтерпретувальний етап, практично-реалізувальний етап, акмеологічно-творчий етап); розроблено цикл бінарних лекцій-презентацій «Проєктна діяльність дизайнерського спрямування у роботі вчителя образотворчого мистецтва» (лекції: «Методологія дизайн-проєктування», «Дизайн-продукт як результат проєктної діяльності дизайнерського спрямування», «Ергономіка в дизайн-практиках», «Методика дизайн-проєктування»).

2. Затвердити висновок засідання наукового (фахового) семінару Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» про дисертацію Ван Цзялун з теми «Формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці», що представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта.

2.1. Дисертаційна робота виконана відповідно до наукової теми кафедри педагогіки «Проєктування професійного становлення майбутніх фахівців в умовах університетської освіти» (№ 0120U002014), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

2.2. Матеріали дослідження **впроваджено** в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (довідка про впровадження № 2814/30/3 від 04.12.2024 р.), Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (довідка про впровадження № 596 від 21.11.2024 р.); Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка про впровадження № 06/43 від 03.12.2024 р.).

2.3. **Основні результати дослідження** висвітлено у 7 публікаціях автора: 4 статті у виданнях категорії Б з педагогіки; 3 публікації апробаційного характеру.

3. **Ухвалили:** з урахуванням виправлення висловлених зауважень, рекомендувати дисертаційну роботу Ван Цзялун з теми «Формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва у професійній підготовці» до попереднього розгляду і захисту в спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 015 Професійна освіта.

Результати голосування:

присутні – 19,
«за» – 19,
«проти» – немає.

Висновок прийнято одностайно.

Голова
наукового (фахового) семінару,
доктор педагогічних наук,
професор

Тетяна КОЙЧЕВА

Учений секретар
наукового (фахового) семінару,
кандидат педагогічних наук,
доцент

Ольга ГАЛІЦАН

